

GELİŞEN ÜLKELERDE VE TÜRKİYE'DE İŞSİZLİK SORUNU

Hikmet İYİDİKER *

Günümüzde hemen hemen bütün ülkelerde giderek yaygınlaşan işsizlik olgusu, özellikle gelişmekte olan ülkelerde önemli boyutlara ulaşmış bulunmaktadır. İstihdam sorunu çözülmedikçe ekonomik kalkınmanın gerçekleştirilmesi olanaksızdır. Bu nedenle gelişmekte olan ülkelerin kalkınma çabalarını bağımsız bir istihdam politikası ile desteklemeleri zorunludur.

GİRİŞ

Bir ekonomik düzenin düzgün bir biçimde işleyip işlemediği, geçerli ücret karşılığı çalışmak isteyen herkese iş sağlayıp sağlayamamasıyla ölçülür (1). İşsizlik sadece işsiz kalan kimselerin maddi ve manevi yoksulluk ve ıstıraplarına neden olmakla kalmaz, var olan kaynakların tam olarak kullanılmasına da dolayısıyla ulusal refahın ulaşılabilen en yüksek düzeye çıkarılmasına da engel olur. Oysa işsizlik, Üçüncü Dünya ülkelerinin çoğunda dengesiz büyümenin en çarpık belirtisi olarak hızla büyümektedir. Birçok ülkede, kentsel alanda açık işsizlik iş gücünün % 15-25'ini ve 15-64 yaşlarındaki kişilerin ise bundan daha fazla bir oranını etkilemektedir. Böylece, bu ülkelerde işsizlik, 1930 bunalımının en kötü dönemlerinde sanayileşmiş ülkelerde %25'lere kadar çıkan işsizlik oranlarını aşan boyutlar kazanmıştır.

Ancak bu gün Üçüncü Dünya ülkelerindeki işsizlik 1930 bunalımında olduğu gibi devresel değil kronik bir sorun olmuştur. Başka bir deyişle, gelişmekte olan ülkelere işsizlik kronik bir durum göstermektedir. Bu ülkelere işgücünün düşük istihdamının temel nedeni kırsal kesimde emeğin eksik kullanımıyla birlikte, üretimi hızla büyümeyle beraber çok düşük olan ve çoğu kez hızla büyüyen potansiyel işgücünün bir bölümünü bile massetmeye elverişli olmayan teknikler kullanan sanayi kesiminde bulunmaktadır. Aslında gelişmekte olan ülkelere işsizliğin temel nedeni fizik çalışma olanaklarının diğer bir deyişle sermaye donatımının yetersiz oluşudur (2). Bu nedenle, geri bir toplumun davranış ve kurumlarını yansıtan eksik istihdamın o'nun değişim kaynağı olarak ele alınması uygun düşmemektedir (3).

Gelişen ülkelere emek arzı dinamik bir nitelik göstermektedir. Çünkü, bir yandan nüfus artışına bağlı olarak, bir yandan da iş olanaklarının artışıyla emek arzında sıçramalı artışlar olmaktadır (4). Bu yüzden ekonomi biliminde yeni bir işsizlik kavramı ortaya atılmış bulunmaktadır. Bu işsizliğe "büyüme-

* Doç. Dr.Ç.Ü. İkt. ve İd.Bil.Fak. İktisat Bölümü Öğr.Üyesi.

(1) Sadun Aren; İstihdam, Para ve İktisadi Politika, Ankara-1963, s.1.

(2) İbid, s.3.

(3) Paul Streeten; "A Critique of Concepts of Employment and Unemployment" in Third World Employment Problems and Strategy, Selected Reading, Editors; Richard Jolly, Emanuel de Kadt, Hans Singer and Fiona Wilson. Penquin Education, Middlesex England-1973, s.60.

(4) Nusret Ekin; Gelişen Ülkelerde ve Türkiye'de İşsizlik, İ.Ü.İkt. Fak.Yayınları, İstanbul 1971, s.113.

nin yetersizliğinden doğan işsizlik" (Growth gap Unemployment) denilmektedir. Bu kavram, ülkedeki ekonomik gelişmenin, kalkınmayla ortaya çıkması olası bütün işsizlere çalışma olanağı sağlamakta yetersiz kalışını ifade etmektedir. Böylece ekonomik gelişme hızının düşüklüğü direkt olarak işsizliğin nedeni haline gelmektedir (5). Gelişmekte olan ülkelerin yüksek bir çalışma düzeyine ulaşabilmek için yüksek düzeyde bir talep hacmi yanında, çalışma hacmini genişletecek bir artan sanayileşme kapasitesine gereksinimleri vardır.

Yves Sabolo'nun görüşüne göre, gelişen ülkelerde işsizliğin gittikçe önemi artan bir sorun haline gelmesi üç nedene bağlıdır. 1) Ekonomik gelişme hızı, çalışma yaşına gelen ilave işgücünü masnetmekte yetersiz kalmaktadır. (2) İşgücünün ortalama nitelik düzeyi özellikle tarım kesiminde çok düşük olduğundan bunların gittikçe genişleyen modern kesimde istihdamı önemli güçlükler yaratmaktadır. 3) Milli gelirin varolan dağılımı, gelişen ülkelere özgü tüketim örnekleri ortaya çıkarmakta ve sermaye yoğun üretim süreçlerini özendirilmektedir (6).

W.Arthur Lewis, az gelişmiş ülkelerde, işsizliğin makro ekonomik nedenlerini beş ana grupta toplamaktadır. İlk olarak, su, toprak ve sermaye gibi fiziki kaynaklara oranla fazla olan nüfus, ikinci olarak gelişmiş ülkelere yapılacak olan ihracata konulan sınırlamalar, üçüncü olarak paraların fazla değerli olması, dördüncü olarak düşük prodüktive düzeyi ve beşinci olarak çok yüksek ithal eğilimi (7).

İŞSİZLİK ÇEŞİTLERİ

İşsizlik genellikle, iş olanaklarının bulunmayışından dolayı işgücünün katlanmak zorunda kaldığı isteğe bağlı olmayan bir boş-gezerlik anlamına gelmektedir (8). Birleşmiş Milletler eksperleri gelişen ülkelerde işsizliği mevsimlik, devreyi, teknolojik ve gizli işsizlik olmak üzere dört kategoriye ayırmaktadır (9).

Mevsimlik İşsizlik: Üretimin teknik koşullarına bağlı olan işsizlik türüdür. Örneğin, tarım, kereste üretimi, madencilik, deniz ulaşımı, inşaat ve bu üretim alanlarının "tamamlayıcısı" olan üretim alanları mevsimlik değişimlerden büyük ölçüde etkilenmekte ve buna bağlı olarak çalışma hacmi değişmektedir.

Devresel İşsizlik: İstindam, üretim ve fiyatlar genel düzeyinde meydana gelen devresel dalgalanmalara bağlı olarak ortaya çıkan uzun süreli bir işsizlik türüdür. Bu tür işsizliğe gelişmiş ülkelerde daha çok rastlanır ve özü itibarıyla, genel talep yetersizliğinden kaynaklanır. Yaygın oluşu ve hemen hemen ekonominin bütün kesimlerini etkileyişi nedeniyle iktisatçıların üzerinde en çok durduğu bir işsizliktir (10).

(5) H.Robert Ferguson; Unemployment, its Scope, Measurement and Effect on Poverty, Cornell University, New York-1965, s.54.

(6) Yves Sabolo; Sectoral Employment Growth. The Outlook For 1980, International Labour Review, Vol.100, No:5, Nov. 1969, s.445.

(7) W.Arthur Lewis; Summary; "The Causes of Unemployment in Less Developed Countries and Some Research Topics", International Labour Review, Vol.101, No 5 May. 1970, s.547.

(8) Nusret Ekin; a.g.e. s.28.

(9) İbid, s.54.

(10) Asım Yücel; Emek Ekonomisi ve Endüstriyel İlişkiler, Ankara-1980, s.62

Teknolojik İşsizlik: Üretimde emek tasarrufu sağlayan teknolojilerin kullanılması, üretimin yeniden organizasyonu, yeni maddelerin ikamesi ve değiştirilmesi ve geliştirilmiş idari yöntemlerin uygulanması sonucu ortaya çıkan bir işsizlik türüdür. Ancak, teknolojik işsizliğin en önemli nedeni, hiç kuşkusuz, sermaye yoğun veya emek tasarrufu sağlayan üretim tekniklerinin üretime alınmasıdır (11).

Gizli İşsizlik: Büyük ölçüde az gelişmiş ekonomilerin tarım kesiminde, fakat aynı zamanda gelişmiş ve gelişmekte olan ekonomilerin sanayi ve kamu hizmetleri kesimlerinde de rastlanılan gizli işsizlik, emeğin marjinal prodüktivitesinin sıfır veya sıfıra çok yakın durumunu yansıtır. Gizli işsizlik, bir işin yeterli sayının veya ihtiyacın çok üstünde kişiler tarafından görülmesi anlamına gelmektedir. Çalışmanın yeniden organize edilmesiyle toplam üretimi düşürmeden bir kısım işçilere yol vermek mümkündür (12).

Görüldüğü gibi, gizli işsizlik nüfus artışının teçhizat ve kapasite artışından daha hızlı olduğu durumlarda ortaya çıkan bir durumdur (13). Buna göre, gizli işsizlik nüfus baskısı altındaki ekonomilerin sorunu olmaktadır. Ancak, gözden uzak tutulmamalıdır ki, nüfusun fazla oluşunu belirleyen faktörlerin başında ekonominin gelişme düzeyi ve emeğin kullandığı teknoloji gelmektedir (14).

GELİŞEN ÜLKELERDE AYDIN İŞSİZLİĞİ

Burada üzerinde durulması gereken bir konu da gelişen ülkelerde "aydın işsizliği" sorunudur. Gerçekten, eğitilmiş işgücü işsizliği, Hindistan, Pakistan, Mısır gibi ülkelerde dikkati çeken en önemli istihdam sorunlarından biri olmuştur (15). Üniversite mezununun işsiz kalması iş fırsatlarının onun statüsüne veya eğitim düzeyine uymamasından dolayı, herhangi bir işi kabul etmemesinden doğmaktadır. Gelişen ülkelerde üniversite eğitimi gerçekçi olmayacak şekilde genellikle çok yüksek istihdam umutları yaratmaktadır. Kimi ülkelerde üniversiteden mezuniyete devlet hizmetlerinde güvenilir iyi bir iş bulmak garantisi gözü ile bakılmaktadır. Birçok ülkede ise, yüksek eğitim elit sınıfa dahil olabilmek için bir araç olarak görülmektedir (16).

İŞSİZLİĞİN SONUÇLARI

Bireysel ve toplumsal açıdan olumsuz sonuçlar doğuran işsizliğin, dolaylı ve dolaysız etkileri vardır. İşsizliğin doğrudan yol açtığı en önemli kayıp, bir ülkenin sahip olduğu kıt üretim faktörlerinden biri olan emeğin üretime katılmamasından doğan kayıptır. Ülkenin sahip olduğu işgücünden yararlanamaması anlamına gelen bu durum, üretimin arttırılmaması veya azalması sonucunu doğurarak ekonomik gelişmeyi engelleyebilir, hatta ekonomik gerilemeye yol açabilir. Bu nedenle, işsizlik toplumun tümüyle fakirleşmesi sonucunu doğuran bir olaydır.

(11) İbid, s.63.

(12) İbid, s.64.

(13) Sabri F.Ülgener; Milli Gelir, İstihdam ve İktisadi Büyüme, İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi yayınları, İstanbul-1974, s.123.

(14) Nusret Ekin; a.g.e., s.222.

(15) Michel Debeauvais; "Gelişmekte Olan Ülkelerde İnsangücü Planlaması", İktisat Fakültesi Mecmuası, Cilt 25, No 4, s.227.

(16) Nusret Ekin; a.g.e., s.141.

İşsizliğin yol açtığı dolaylı ve psikolojik kayıp ise, ölçülebilir olmamakla birlikte, toplumsal açıdan çok önemlidir. Çünkü, işsizlik dönemlerinde ülkedeki işgücü nitelik açısından önemli kayıplara uğrar. Ayrıca, işsizliğin bireyler ve onların aileleri üzerinde olumsuz etkileri, bütün toplum için huzursuzluk kaynağı oluşturur. Hatta işsizlik döneminin uzaması, varolan sosyal, ekonomik ve siyasal sisteme karşı duyulan güvenin sarsılmasına yol açarak sosyal çalkantılar yaratabilir. Bu yüzden, işsizlik sorunu, gelişmiş ve gelişmekte olan bütün ülkelerin çözümlemek zorunda oldukları bir sorundur.

TÜRKİYE'DE İŞSİZLİK

Ekonomimizle ilgili öteki sayısal veriler gibi, kamu kuruluşlarınca işsizlikle ilgili olarak yayınlanan sayısal veriler de çoğu kez birbirleriyle uyumsuzdur. Öte yandan bu veriler gelişmiş ekonomiler için oluşturulan yöntemlerle derlenmektedir. Bu nedenle, gerçeği yansıtmaya dereceleri bu sınırlama içinde düşünülmelidir. Konumuz olan "işsizlik" tanımı bunun en iyi örneklerinden biridir. Ekonomi ders kitaplarında işsiz, "piyasada geçerli ücret karşılığında çalışmak istediği halde iş bulamayan kimse" olarak tanımlanmaktadır. Oysa, işsizliğin yaygın ve iş bulmak olanaklarının sınırlı olduğu, Türkiye ve benzeri ülkelerde, iş bulma umudu olmadığından açıkça iş aramayan ve bu nedenle de işsiz sayılmayan çok geniş bir kitlenin varlığı yadsınamaz (17).

Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planında iş bulma, tek başına bağımsız bir amaç değil, ekonomik büyümenin bir türevidir, sonucu olarak ele alınmıştır. Birinci Kalkınma Planında üstü kapalı bir biçimde düzenlenen bu yaklaşım, İkinci Kalkınma Planında açıkça belirtilmektedir. Üçüncü Kalkınma Planı ise aynı anlayışı uzun dönemde gelişme açısından benimsemekte ve işsizlik sorununun çözümünü hızlı gelişme ve sanayileşmenin gerçekleştirilmesine bağlamaktadır. Üçüncü Kalkınma Planına göre iş bulma sorunu: ancak 1990'larda çözümlenebilecektir. Dördüncü Kalkınma Planında ilk üç planın temel yaklaşımı benimsenmekle birlikte, ek olarak, kırsal kesimde ve kentlerde emek yoğun kalkınma proje ve programlarına özel bir önem verileceği belirtilmektedir (18). Beşinci Kalkınma Planında da ilk dört planın yaklaşımı benimsenmektedir. Nitekim Beşinci Kalkınma Planında istihdam artışının yatırım hacminin, yatırımların verimliliğinin, üretim sektörünün ve üretim tekniğinin fonksiyonu olarak belirleneceği ifade edilmektedir (19).

İşsizlik, ekonomimizin süreklilik kazanan ve giderek ağırlaşan temel sorunlarından biridir. DPT verilerine göre 1977'de 2 milyon dolayında olan işsiz sayısı 1981'den sonra 3 milyonu aşmıştır. 1982 yıllık programına göre bu miktarın 1983'de, 3,5 milyonu aşacağı öngörülmüştür (20). Bu verilere göre işsizlik oranı, 1977-82 döneminde % 12'den % 20 dolayına yükselmiştir. Öte yandan, yıllardır tarım kesiminde 700 bin kişinin "gizli işsiz" olduğu belirtilmektedir (21). İşsizlikle ilgili bu verilerin güvenilir olmadıkları bir yana hangi ölçüye vurulursa vurulsun, işsizliğin bu derece yüksek olması ve giderek ağırlaşması, ekonomik ve toplumsal yönden temel sorun sayılmasını gerektirmektedir.

(17) Yakup Kepenek; Türkiye Ekonomisi, Savaş Yayınları, Ankara-1984, s.2 ve 4.

(18) İbid, s.371.

(19) DPT Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1985-1989), Resmi Gazete, 23.7.1984, s.2.

(20) Yakup Kepenek; a.g.e., s.444.

(21) İbid, s.445.

İşsizliğin ülkemiz açısından önemi, kimi ülkelerin işsizlik oranları ile, ülkemizdeki işsizlik oranının karşılaştırılmasıyla daha da belirginleşmektedir. 1983 yılı başında ortak pazar ülkelerinde ortalama olarak % 9.7 olan işsizlik oranı Yunanistan'da % 3,4, Japonya'da % 2.4 olduğu halde Türkiye'de % 20 olmuş (22), 1985 yılı başında ise % 21.8'e ulaşmıştır (23). Nitekim resmi istatistiklere göre ülkemizdeki işsiz sayısının 2.5 milyon ile 4.5 milyon arasında değiştiği anlaşılmaktadır.

Öte yandan, İş ve İşçi Bulma Kurumu verilerine göre, son yıllarda işe yerleştirme oranı giderek azalmaktadır. Aşağıdaki Tablo'da görüldüğü gibi, 1975 yılında % 56.2, 1978 yılında % 35.7 olan işe yerleştirme oranı 1982 yılında % 23.7'ye kadar düşmüş, 1984 yılında ise, % 26 olmuştur. İş bulma olanaklarının bu şekil'de daralması ekonomik gelişmede önemli bir kesintinin göstergesidir.

Bunun yanısıra, Kurumdan iş isteyenlerin sayısında önemli artışları olmaması "iş bulma beklentisinin" azaldığı anlamına gelmektedir. Nitekim tablodan da anlaşıldığı gibi, 1975 yılında İş ve İşçi Bulma Kurumuna başvuru sayısı 601.110, 1978 yılında 832.265, 1982 yılında 639.142, 1984 yılında ise, 683.717 olmuştur. Bu durumda geniş bir kitlenin salt iş bulma umudu olmadığı için Kurum'a başvurmadığı, açık işsiz olarak görülmediği söylenebilir. Bu nedenle gerçek işsiz sayısı ile değerlendirmeler çoğu kez yanlış ya da eksik olmaktadır (24).

Tablo 1

İş ve İşçi Bulma Kurumu Verilerine Göre İşe Yerleştirme Oranı

YILLAR	BAŞVURU	İŞE YERLEŞTİRME	İŞE YERLEŞTİRME ORANI
1975	601.110	337.548	56.2
1976	848.657	385.405	45.4
1977	826.844	376.824	45.6
1978	832.265	296.925	35.7
1980	504.780	163.426	32.4
1981	618.137	161.048	26.1
1982	639.142	151.278	23.7
1983	648.837	158.02	24.4
1984	683.717	178.018	26.0

KAYNAK: Hürriyet; 8 Ocak 1986

Ülkemizde işsizliğin önemli bir nedeni, toplumun ürettiğinden fazlasını tüketmesidir. Başka bir deyişle, ekonomik gelişmeyle birlikte toplumun tüketim kalıpları değişmekte, artan talebi karşılayacak boyutlarda üretim artışı sağlanamamaktadır. Öte yandan, enflasyon olgusu üretimin yavaşlamasına, dolayısıyla işsizliğin yaygınlaşmasına yol açmaktadır. Ayrıca, işgücü piyasasının yeterince esnek olmaması ve hızlı nüfus artışı işsizliğin nedenleri arasında sayılabilir.

Bunlara ek olarak, bağımsız bir istihdam politikasının bulunmaması, istihdamın her zaman büyüme hızının bir türevi olarak düşünülmesi, öncelik verilen sektörlerin sermaye/işgücü oranının yüksek olduğu sektörler olması ve

(22) Hürriyet, 8 Ocak 1986.

(23) İstanbul Bayram Gazetesi, 27.8.1985.

(24) Yakup Kepenek; a.g.e., s.445.

sermaye yoğun teknolojiler seçilmesi Türkiye'de işsizliği artıran nedenler arasında bulunmaktadır (25).

Yakın gelecekte işsizliğin daha da artacağı düşünülebilir. Çünkü;

- İşgücü artış hızı eski hızında devam edecektir. Bu hızı kısa ve orta dönemde düşürmek olanağı yoktur.

- Avrupa'ya işçi gönderme olanağı azalırken, Arap ülkelerine gönderilen işçilerin olumlu etkisi de azalmaktadır.

- Büyüme hızı kısa dönemde eski yüksek düzeyine çıkamayacağı için yeni istihdam olanakları çok kısıtlı olacaktır.

- Sermaye/işgücü oranı zaman içinde arttığı için aynı değerde bir yatırım gittikçe daha az istihdam yaratmaktadır (26).

Nitekim, Devlet Bakanlığı'nın verilerine göre, bir kişilik istihdam yaratabilmek için yapılması gereken yatırım miktarı 3 milyon TL. ile 274 milyon TL. arasında değişmektedir. En çok tekrarlanan değer 10 milyon TL. dolayındadır (27).

Böyle bir ortamda istihdamı artırma olanakları sınırlıdır. Fakat Bayındırlık Projeleri, emek-yoğun altyapı yatırımları gibi istihdam artırıcı özel projeler hazırlanabilir. Küçük sanayi ve inşaat kesiminin canlandırılması istihdamı artırabilir. Girdi ve talep koşullarının uygun olduğu kesimlerde çok var-diyen olanakları aranabilir.

SONUÇ

Gelişmekte olan ülkelerin en önemli sorunlarından biri olan işsizlik sorunu Türkiye'de de önemli boyutlara ulaşmış bulunmaktadır.

Ülkenin kıt ekonomik kaynaklarının eksik kullanımı anlamına gelen işsizlik olgusu sadece ekonomik gelişmeyi engellemekle kalmamakta, gelir dağılımındaki dengesizliklerin büyümesine dolayısıyla sosyal çalkantılara yol açabilmektedir.

Ekonomik gelişmeyle birlikte sanayide yeni teknolojilerin uygulanmaya konması zorunluluğu işsizlik sorununu daha da ağırlaştırmaktadır. Bununla birlikte, küçük sanayi birimlerinin kurulmasında, sulama projeleri, baraj, liman, kara ve demiryolları gibi ekonomik alt yapı ile hastane, okul, v.b. sosyal alt yapının gerçekleştirilmesinde sahip olunan işgücü kaynağından yararlanılması yalnız işsizliğe çözüm sağlamakla kalmaz, ekonomik gelişmenin hızlandırılmasına önemli katkılar sağlar.

Yukarıda açıklanan nedenlerle, gelişmekte olan ülkelerde ve Türkiye'de ekonomik kalkınmanın hızlandırılması çabalarının bağımsız bir istihdam politikası ile desteklenmesi zorunludur.

(25) Fahrettin Yağcı; Türkiye'nin Ekonomik Gelişmesi 1960-1980, Ders

Notları, Boğaziçi Üniversitesi, Nisan 1981, s.37.

(26) İbid, s.38.

(27) Devlet Bakanlığı İşsizlikle Mücadele, İşsizlikle Mücadele Yürütme ve Koordinasyon Kurulu Yayın No:2, Ankara, Haziran 1985, s.13.

KAYNAKÇA

- AREN, Sadun; İstihdam, Para ve İktisadi Politika, Ankara 1963.
- DEBEAUVAIS, Michel; "Gelişmekte Olan Ülkelerde İnsangücü Planlaması" İktisat Fak. Mecmuası, Cilt 25, No:4.
- Devlet Bakanlığı, İşsizlikle Mücadele, İşsizlikle Mücadele Yürütme ve Koordinasyon Kurulu Yayın No:2, Ankara 1985.
- DPT Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1985-1989), Resmi Gazete, 23.7.1984, Sayı 18467.
- EKİN, Nusret; Gelişen Ülkelerde ve Türkiye'de İşsizlik, İ.Ü. İktisat Fak. Yayınları, İstanbul 1971.
- FERGUSON, H.Robert; Unemployment, its Scope, Measurement and Effect on Poverty, Cornell University, New York 1965.
- Hürriyet; 8 Ocak 1986.
- İstanbul Bayram Gazetesi; 27.8.1985.
- KEPENEK, Yakup; Türkiye Ekonomisi, Savaş Yayınları, Ankara 1984.
- LEWIS, W.Arthur; "Summary; The Causes of Unemployment in Less Developed Countries and some Research Topics", International Labour Review Vol. 101, No:5, May. 1970.
- SABOLO, Yves; "Sectoral Employment Growth, The Outlook For 1980", International Labour Review, Vol.100, No:5, Nov. 1969.
- STREETEN, Paul; "A Critique of Concepts of Employment and Unemployment" in Third World Employment Problems and Strategy, Ed.Richard Jolly. Emanuel de Kadt, Hans Singer and Fiona Wilson. Penquin Education, Middlesex England 1973.
- ÜLGENER, Sabri F.; Milli Gelir, İstihdam ve İktisadi Büyüme, İstanbul Üni. İktisat Fak. yayınları, İstanbul 1974.
- YAĞCI, Fahrettin; Türkiye'nin Ekonomik Gelişmesi 1960-1980, Ders Notları, Boğaziçi Üniversitesi, Nisan 1981.
- YÜCEL, Asım; Emek Ekonomisi ve Endüstriyel İlişkiler, Ankara 1980.

ABSTRACT

Unemployment which is wide spreading among all Countries has reacted to an unneglectable level in developing countries. Economic development can not be accomplished with the existance of unemployment problem. This fact should force all developing countries to support in independent employment policy in their development efforts.

